

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Затверджено

На засіданні кафедри теорії та історії політичної науки філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 31. 08. 2022 р.)

Завідувач кафедри проф. Шипунов Г.В..

**Силабус з навчальної дисципліни
«Конфлікти та національна безпека»,
що викладається в межах ОПП «Політологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»**

2022 рік вступу

	Конфлікти та національна безпека
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Угрин Леся Ярославівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри теорії та історії політичної науки ЛНУ ім. І. Франка
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: lesya.uhryn@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/uhryn-lesia-yaroslavivna Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 204
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щопонеділка, 13:30-15:00 год. (філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки, ауд. 204) У день проведення лекцій/семінарських занять. Он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-politology
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Конфлікти та національна безпека» є нормативним курсом зі спеціальності 052 «Політологія» для освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка викладається в V семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою, ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Конфлікти та національна безпека» знайомить студентів з проблематикою політичних конфліктів і криз у внутрішньосупільних і міжнародних процесах, способами їхнього управління й врегулювання в контексті реалізації політики національної безпеки. Тематика курсу орієнтована на висвітлення механізмів взаємозв'язку між принципами реагування і впливу суспільства і держави на конфлікти та ефективністю її політики національної безпеки, забезпечення стабільного функціонування і розвитку суспільства і держави, гарантування прав і свобод індивіда. Перша частина курсу передбачає розгляд понятійно-категорійного апарату вивчення конфліктів як суспільного явища, сутності та природи політичних конфліктів і політичних криз, системного розгляду їхньої структури, динаміки, передумов виникнення, детермінант посилення напруженості, ескалації, теоретичних моделей виходу чи врегулювання конфліктів. Аналізуються особливості зародження та протікання політичних криз, їхніх проявів на загальнонаціональному рівні – актів масової непокори, революцій, заколотів, громадянських війн, етнічних конфліктів. Акцентується на дестабілізуючій ролі політичних конфліктів, особливо криз для функціонування політичної системи та підтримання суспільного порядку, реалізації державними інститутами безпекових функцій. З огляду на взаємовплив внутрішньої і зовнішньої політики держави, формування міжнародної політики взаємодією передовсім держав, коротко висвітлюється тематика міжнародних конфліктів та криз, їхній вплив на національну безпеку держав. Друга частина курсу орієнтована на теоретичний та емпіричний аналіз проблематики національної безпеки, її структури, рівнів, розгляду та класифікації внутрішніх і зовнішніх загроз, національних інтересів та стратегій реалізації, еволюції політики національної безпеки Української держави. Завершується курс розглядом принципів, способів, технологій та інструментів реагування на конфлікти як чинника підтримання суспільно-політичного/міжнародного порядку і забезпечення безпеки. З огляду на об'єктивну нерéalність повного врегулювання складних, затяжних політичних/зовнішньополітичних конфліктів, основним концептом аналізу стратегій та технологій впливу на конфлікт обрано поняття «управління конфліктом», в межах якого аналізується миротворча діяльність держав та міжнародних організацій, змістом якої є встановлення миру, підтримання миру та постконфліктне будівництво. Універсальними засобами врегулювання конфліктів розглядаються посередництво та переговори. Висвітлення теоретичного матеріалу курсу супроводжується аналізом кейсі реальних політичних та зовнішньополітичних конфліктів, і передовсім російсько-української війни.

<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою вивчення нормативної дисципліни «Конфлікти та національна безпека» є сформувати у студентів системні фахові знання про сутність і природу політичних конфліктів та національної безпеки, їхній взаємозв'язок та детермінованість; розвинути навички самостійного аналізу та прогнозування політичних та зовнішньополітичних/міжнародних конфліктів, їхнього впливу на реалізацію принципів національної та міжнародної безпеки.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арон Р. Мир і війна між націями. Пер. з фр. К.: МП «Юніверс», 2000. Ч. 1. Розд. 4. 2. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. Режим доступу: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/mignar_konfl.pdf 3. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол. : В. І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянюк та ін. / за заг. ред. Г.П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. Режим доступу: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Navchalniy-posibnik-GPNB.pdf 4. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я. Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с 5. Дзьобань О.П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (методологія дослідження та забезпечення): Монографія. Харків: Константа ISBN , 2006. 44 0 с. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5234/1/Dzeban_2006.pdf 6. Закон України Про національну безпеку України. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text 7. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. Харків : Право, 2012. 8. Національна стійкість України та національна безпека. Аналітична записка / за ред. О. М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/Analit.zapyska-2022.pdf 9. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник К.: НАДУ, 2012. 544 с. 10. Стратегія національної безпеки України: Безпека людини – безпека країни (16 лютого 2022 року № 56/2022). Режим доступу: https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037 11. Тихомирова Є. Б., Постолюк С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. Рівне: Перспектива, 2007. 389 с. 12. Coser Lewis A. Social Conflict and the Theory of Social Change // The British Journal of Sociology. 1957. Vol. 8. No. 3. P. 197-207. Access mode: https://web.ics.purdue.edu/~hoganr/SOC%20602/Spring%202014/Coser%201957.pdf 13. Simmel Georg. The Sociology of Conflict. I. American Journal of Sociology. Access mode: https://www.d.umn.edu/cla/faculty/jhamlin/4111/2111-home/CD/TheoryClass/Readings/SimmelConflict1.pdf <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бек Ульріх. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія; пер. з нім. О. Юдіна. К.: Ніка-Центр, 2011. 2. Вовк С.О. Конструкт громадянської війни: діалог методологічних візій. Регіональні студії, 2019. № 1. Режим доступу: http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/16/7.pdf 3. Гайворонюк Н. В. Українська ідентичність як онтологічна основа національної безпеки (соціально-психологічний аспект) // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. 2012. Вип. 2(1). С. 38-48. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2012_2(1)_7 4. Гордієнко М. Політичний конфлікт як спосіб існування соціуму. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України: збірник наукових статей. 008. Вип. 41. С. 7–15. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/gordienko_politychnyi.pdf 5. Горовіц Д. А. Міжетнічні конфлікти / Пер. з англ. О. А Ківшик. Харків: Каравела, 2004. Ч. 2. Режим доступу: http://resource.history.org.ua/item/11235 6. Григор О. О. Філософія політичного консенсусу : монографія; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 2-ге вид., допов. і перероб. Харків : Новий курс, 2019. 7. Джервіс Р. Сприйняття в міжнародній політиці: адекватність та неадекватність ; пер. з англ. М. Ю. Григор'єва, С. І. Фатія. Х.: Каравела, 2003. Режим доступу: http://194.106.216.224:8080/books/7319

8. Задорожна М. Вирішення конфліктів як основа демократизації суспільної свідомості та підвищення ефективності державного управління. «Демократичне врядування». Науковий вісник. 2014. Вип. 14. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2014_14_12
9. Іжнін І., Поліщук К., Шамборовська О. Криза традиційних форм дипломатії і врегулювання конфліктів у сучасному світі. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2017. Вип. 42. С. 56–74.
10. Зеленько Г. Кризи політичного розвитку в Україні: причини та зміст. Політичні дослідження. 2021. № 2. С. 33–61. Режим доступу: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Zelenko.pdf>
11. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посібник. – К.: Либідь, 2009.
12. Ключев К. Г. Шляхи стабілізації політичної системи в аспекті урегулювання політичного конфлікту. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія. Збірник наукових праць. 2016. Вип. 11. С. 152-156.
13. Корж І.Ф. Державна безпека: методологічні підходи до системи складових понять. Правова інформатика. 2012. № 4(36). С. 69–75. Режим доступу: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/12kifisp.pdf>
14. Кочубей Л., Гаврилюк К. Класифікація політичних криз та їх основні ознаки. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Сер.: Політичні науки. 2018. № 3. Режим доступу: <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/6353>
15. Ледерак Дж. П. Розбудова миру: стале примирення в розділених суспільствах. Пер. з англ. Д. Каратєєва та Л. Лозової. К.: Дух і літера, 2019. 256 с.
16. Лепський М., Щербань О., Бублєєв В. Класифікація переговорів в умовах війни. Грані. 2022. № 25(4). С. 43-49. DOI <https://doi.org/10.15421/172249>
17. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття. (Історико-філософський аспект); О. Гуржій, С. П. Мосов, В.Д. Макаров та ін. К.: Знання України, 2006. 356 с.
18. Магда Є. В. Сучасні загрози консолідації українського суспільства // Історико-політичні студії : зб. наук. пр. 2013. № 1. С. 107–113. Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/4653/107-113_uk.pdf?sequence=4&isAllowed=y
19. Мацієвський Ю. Теоретичні аспекти аналізу суспільних конфліктів: множинність концептуальних підходів. Людина і політика. 2004 (3). с. 115-130. Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/109/1/teoretychni.pdf>
20. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України. К.: НІСД, 2013. 64 с. // https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-06/0626ks_dop.pdf
21. Муазі Д. Геополітика емоцій. Як культури страху, приниження та надії змінюють світ / Пер. з англ. О. Гординчук. Київ: Брайт Стар паблішинг, 2018. 184 с
22. Національна стійкість України та національна безпека. Аналітична записка; за ред. О. М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. Режим доступу: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/Analit.zapyska-2022.pdf>
23. Особливості політичних конфліктів у сучасній Україні та світі: монографія; Г.П. Щедрова, І.А. Єремєєва, Д.В. Прошин, Р.М. Ключник, Н.М. Волвенко; за ред. Г.П. Щедрової. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018.
24. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія / Борис Олександрович Парахонський, Галина Михайлівна Яворська. Київ : НІСД, 2019. 560 с.
25. Патлашинська І.В. До питання ролі політичної медіації у вирішенні воєнних конфліктів: досвід для України. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 42. С. 298–303.
26. Перепелиця Г., Бритов Д. Роль НАТО в урегулюванні міжнародних конфліктів у сучасних умовах. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка: Сер.: Міжнародні відносини. 2022. Вип. 1. № 55. С. 16–19. Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/4260>
27. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с
28. Плохій С. Ядерне безумство. Історія Карибської кризи ; пер. з англ. Романа Ключка. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2022. 368 с.
29. Полтораков О. Реконцептуалізація поняття «безпека» в сучасному політико-політологічному дискурсі. Політичний менеджмент, 2009. № 5. С. 19-28.

30. Ребкало В. Шахов В. Політична стабільність і політична безпека: характер та механізми взаємозв'язку. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2011. № 3. С. 159–169. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2011_3_24
31. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022.
32. Світова гібридна війна: український фронт: монографія; за заг. ред. В.П. Горбуліна. К.: НІСД, 2017.
33. Ставченко С. Динаміка політичних криз: управлінсько-технологічний вимір. Науково-теоретичний альманах „Грані“. 2022. № 25 (2). С. 82-87.
34. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія; В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. К.: НІСД, 2010. Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2011-07/Gorbulin_Kachynsky-e2dd0.pdf
35. Угрин Л., Демків У. Інтервенції в сучасних міжнародних відносинах: теоретичні аспекти дослідження. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. 2013. Вип. 114: у 2-х част. Ч. II. С. 28–38.
36. Цебенко О.О., Капраль С.С. Роль міжнародних безпекових організацій у врегулюванні сирійського конфлікту. Регіональні студії. 2018. № 14. С. 106-110.
37. Хельберг У. І. Сек'юритизація як політичний феномен. Магістеріум. Політичні студії. 2012. Вип. 46. С. 64-67. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Magisterium_p_2012_46_16.
38. Шеренговський Д. В. Конфліктогенні аспекти становлення глобальної спільноти безпеки. Політологічний вісник. 36-к наукових праць. К.: «ІНТАС». 2012. Вип. 66. С. 345– 356.
39. Шібель В. Миротворчий процес: методологічні аспекти дослідження. Політичний менеджмент. Вип. 6. 2009. Режим доступу: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/shibel_myrotvorchyi.pdf
40. Щедрова Г. П. Політична криза: структурно-функціональний аспект. Гілея: науковий вісник. 2018. Вип. 139 (3). С. 7–11.
41. Beck Ulrich. Risk Society: Towards a New Modernity (Published in association with Theory, Culture & Society. 1st ed. SAGE Publications Ltd. 272 p.
42. Bercovitch Jacob, Jackson Richard. Negotiation or Mediation?: An Exploration of Factors Affecting the Choice of Conflict Management in International Conflict. Negotiation Journal. 2001. Vol. 17. № 1. P. 59–77.
43. Buzan B. Security: A New Framework for Analysis/ B. Buzan, O. Wæver. J. de Wilde. – Boulder and London: Lynne Rienner Publishers, 1998. – 239 p
44. Cavelt Myriam Dunn, Kaufmann Mareile, Kristensen Kristian Soby. Resilience and (in)security: Practices, subjects, temporalities. Security Dialogue, 2015. Vol. 46, No. 1. Access mode: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0967010614559637>
45. Coaffee Jon, Fussey Pete. Constructing resilience through security and surveillance: The politics, practices and tensions of security-driven resilience. Security Dialogue. 2015. Vol. 46. Issue 1. Access mode: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0967010614557884?icid=int.sj-full-text.similar-articles.3>
46. Hoffman F. G. Hybrid Threats: Reconceptualizing the Evolving Character of Modern Conflict. Strategic Forum; Institute for National Strategic Studies National Defense University. April 2009. № 240. Access mode: <https://www.files.ethz.ch/isn/98862/SF240.pdf>
47. Ikenberry John G. The end of liberal international order? International Affairs. 2018. Vol. 94. Issue 1. P. 7–23. Access mode: <https://academic.oup.com/ia/article/94/1/7/476269>
48. Kydd Andrew H. Rationalist Approaches to Conflict Prevention and Resolution. Annual Review of Political Science. 2010. Vol. 13. P. 101-121. Access mode: https://www.annualreviews.org/doi/full/10.1146/annurev.polisci.032108.135916#_i4
49. Mitzen J. Ontological security in world politics, and Implications for the Study of European Security. Prepared for the CIDEL Workshop, Oslo, October 22–23, 2004. Access mode: <http://www.sv.uio.no/arena/english/research/projects/cidel/old/WorkshopOsloSecurity/Mitzen.pdf>

Інтернет-джерела:

1. <http://www.foreignaffairs.org/> – сайт журналу “Foreign Affairs”
2. <http://www.foreignpolicy.com/> - сайт журналу “Foreign Policy”
3. <https://nationalinterest.org/> – The National Interest
4. <https://niss.gov.ua/> – сайт національного інститут стратегічних досліджень.
5. <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/armv> – Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць Інституту міжнародних відносин Київського національного університету

	<p>6. http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/archive – Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії»</p> <p>7. http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/issue/archive – Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини»</p> <p>8. https://www.youtube.com/watch?v=nitkCTOkhCc – лекція М. Капітоненка «Як управляти міжнародними конфліктами»</p>
Тривалість курсу	І семестр / 90 годин
Обсяг курсу	Загалом 90 годин, зокрема 64 годин аудиторних занять. З них: 32 годин лекцій, 32 годин практичних занять та 26 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті успішного проходження курсу студент набуде спеціальні (фахові) компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; - здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу; - здатність застосовувати теоретичні моделі ухвалення політичних рішень та формувати стратегії забезпечення прозорості процесу прийняття рішень. <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; - вміння аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні; - формувати успішні комунікаційні стратегії, використовувати знання про міжіндивідуальну, групову та міжінституційну комунікацію для вирішення політичних конфліктів. <p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p><i>Знати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. сутність, природу, особливості, форми та вияви політичних/зовнішньополітичних конфліктів і криз в контексті їхнього впливу на безпеку та реалізацію політики безпеки; 2. структурні, функціональні та динамічні аспекти політичних конфліктів, стадії їхнього розгортання; 3. понятійно-категорійний апарат, теоретичні засади аналізу національної безпеки, її структури, рівнів, внутрішніх та зовнішніх загроз, ризиків та викликів; 4. принципи реалізації політики та стратегій національної безпеки, їхнє нормативне, інституційне та ресурсне забезпечення; еволюцію стратегій національної безпеки в Україні. 5. підходи, способи, технології та інструменти реагування та впливу на конфлікти як один з механізмів підтримання суспільно-політичного/міжнародного порядку і забезпечення безпеки. <p><i>Вміти:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. аналізувати та теоретично осмислювати політичні/зовнішньополітичні конфлікти та кризи, механізми їхнього взаємозв'язку з реалізацією політики національної безпеки; 2. визначати особливості політичних/зовнішньополітичних конфліктів та криз, стадії їхнього виникнення та протікання; 3. аналітично оцінювати засади й стратегії національної безпеки, прогнозувати їхню ефективність та наслідки для суспільства та індивіда; 4. осмислювати релевантність підходів і механізмів врегулювання та управління конкретним політичним конфліктом; 5. застосовувати технології посередництва і переговорів як універсальних інструментів врегулювання конфліктів.
Ключові слова	Конфлікт, політичний конфлікт, структура конфлікту, міжнародний конфлікт, криза, безпека, національна безпека, стратегія національної безпеки, доктрина національної безпеки, врегулювання конфлікту, управління конфліктом, миробудівництво, постконфліктне будівництво, посередництво, переговори.
Й конфлі	Очний
Аудиторні особливості курсу	Проведення лекцій, практичних/семінарських занять і консультацій, виконання самостійних робіт для кращого розуміння тем дисципліни.
Теми	Детальніше див. Додаток «Схему курсу»
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру Форма екзамену – усний

Пререквізити	Для вивчення дисципліни «Конфлікти та національна безпека» студенти мають мати базові знання з таких курсів: «Політичний аналіз і прогнозування», «Політичний процес», «Історія і теорія демократії».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, творчі завдання, робота в групах), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, семінари, самостійна робота, аналіз наукової літератури та емпіричних джерел, обговорення конкретних case study політичних і зовнішньополітичних конфліктів, криз. Навчальні методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, інтерактивний, проблемний, активізації навчання. Он-лайн навчання (на платформах ZOOM та Microsoft Teams).
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноновживаними програмами й операційними системами. Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації. Програмне забезпечення для доступу до платформ ZOOM та Microsoft Teams.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.</p> <p>Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт, серед яких аналіз кейсів, реферерування наукових статей, критичний аналіз практик міжнародних організацій, а також есе.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення таких ознак є підставою для незарахування роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й поточному навчанні, в самостійній роботі і бали підсумкового екзамену (в комбінованому форматі). При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань.</p>
Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та сутність конфлікту. 2. Співвідношення соціального та політичного конфлікту. 3. Функції політичних конфліктів. 4. Типологія політичних конфліктів. 5. Теорії політичних конфліктів. 6. Структура політичного конфлікту. 7. Динаміка політичних конфліктів. 8. Моделі врегулювання політичних конфліктів. Компроміс та консенсус. 9. Поведінкові стратегії учасників конфліктів та їхній вплив на моделі врегулювання конфліктів. 10. Поняття та сутність кризи. Ознаки політичної кризи. 11. Передумови та причини політичних криз. 12. Типологія політичних криз. 13. Види внутрішніх політичних криз: урядова, парламентська, конституційна. 14. Загальнонаціональні кризи та їхні передумови. 15. Громадянська війна як вияв загальнонаціональної кризи. 16. Революції як вияв загальнонаціональної кризи. Особливості сучасних революцій. 17. Взаємовплив внутрішньополітичних і зовнішньополітичних криз. 18. Міжнародні (зовнішньополітичні) кризи та їхні вияви.

19. Поняття та сутність безпеки.
20. Типи та рівні безпеки.
21. Структура безпеки.
22. Загрози, ризики та виклики – основні категорії концепту «безпека».
23. Співвідношення конфлікту, кризи та безпеки в суспільстві.
24. Місце та роль цінностей та ресурсів у забезпеченні безпеки.
25. Національна безпека та її структура.
26. Співвідношення державної та національної безпеки.
27. Внутрішні та зовнішні виміри національної безпеки.
28. Суб'єкти та об'єкти національної безпеки.
29. Стратегія національної безпеки та її складові.
30. Місце національних інтересів та цінностей у стратегії національної безпеки.
31. Суспільна консолідація як чинник ефективної реалізації стратегій національної безпеки.
32. Загрози неконсолідованих суспільств і механізми їхнього подолання.
33. Сучасна стратегія національної безпеки України.
34. Держава – основний суб'єкт національної безпеки. Криза Вестфальської моделі держави та національна безпека.
35. Міжнародне середовище як контекст реалізації національної безпеки сучасних держав.
36. Зовнішні загрози національній безпеці.
37. Взаємозв'язок національної та міжнародної безпеки. Міжнародний порядок і міжнародна безпека.
38. Засоби забезпечення зовнішньополітичної/міжнародної безпеки. Сила як чинник міжнародної та національної безпеки.
39. Вплив глобалізації на сучасні підходи забезпечення національної безпеки.
40. Глобалізація ризиків та їхній вплив на стратегії забезпечення національної безпеки.
41. Концепція суспільства ризику.
42. Концепція стійкості в інтерпретації національної безпеки.
43. Дискурсивні аспекти забезпечення національної безпеки. Теорія сек'юритизації.
44. Концепція онтологічної безпеки.
45. Концепція безпеки особи.
46. Емоційні чинники та їхній вплив на формування та реалізацію стратегій національної безпеки
47. Механізми та засоби попередження політичних конфліктів як елемент стратегії національної безпеки.
48. Стратегії попередження політичних конфліктів.
49. Стратегії врегулювання політичних конфліктів.
50. Нормативні та силові засоби попередження політичних конфліктів.
51. Стратегії врегулювання міжлітніх конфліктів. Пакти еліт.
52. Поняття управління конфліктом.
53. Технології управління конфліктами як елемент національної безпеки.
54. Особливості врегулювання конфліктів у перехідних суспільствах.
55. Переговори та посередництво як універсальні механізми врегулювання конфліктів.
56. Основні підходи до ведення переговорів.
57. Функції переговорів у політичних та зовнішньополітичних/міжнародних конфліктах.
58. Процес та етапи переговорів в умовах конфлікту.
59. Основні підходи до попередження міжнародних (міждержавних) конфліктів.
60. Превентивна дипломатія та її роль у попередженні міжнародних конфліктів.
61. Миротворчість та управління конфліктами.
62. Типи миротворчих операцій.
63. Постконфліктне миробудівництво.
64. Інтервенції як примусові технології управління міждержавними/етнічними конфліктами
65. Роль міжнародних організацій у врегулюванні міждержавних конфліктів та внутрішньополітичних криз.
66. Чинники та критерії ефективності посередництва в міжнародних конфліктах.
67. ООН і врегулювання міждержавних та внутрішньополітичних конфліктів на сучасному етапі.
68. Миротворчі сили ООН та їхня ефективність у врегулюванні міждержавних конфліктів.

Опитування

Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Конфлікти та національна безпека»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1 5 год.	<p>Тема 1. Конфлікт і безпека: проблема взаємозв'язку і співвідношення. Безпека і розвиток. Відсутність конфліктів чи спроможність інститутів політичної системи і суспільства їхнього врегулювання/управління ними – важливий чинник та показник суспільної й національної безпеки. Невіддільність конфлікту від суспільного життя та наявність об'єктивних передумов їх виникнення. Конфліктна модель суспільства (Р. Дарендорф, Л. Козер): плюралізм інтересів, боротьба за владу та ресурси – об'єктивне та постійне джерело конфліктів у суспільстві. Характер загроз, спричинених конфліктами. Два підходи до інтерпретації взаємозв'язків конфліктів і безпеки, які відображають дихотомічні інтерпретації природи і сутності конфлікту та дві парадигми розвитку суспільства (безконфліктну і конфліктну): 1) безпека як відсутність загроз, зумовлених конфліктами; 2) безпека як здатність інститутів ефективно на них реагувати. Домінування другого підходу в суспільних практиках та соціальних теоріях. Конфлікт, безпека і розвиток. Моделі взаємозв'язку конфлікту, безпеки і суспільного розвитку: 1) безпека – відсутність або врегульований конфлікт як необхідна умова розвитку (безпека і розвиток синоніми); 2) безпека як відсутність конфлікту – умова для забезпечення розвитку; 3) розвиток як умова забезпечення безпеки і здатності реагувати на узгоджувати конфліктні інтереси. Зумовленість конфліктів проблемами розвитку суспільства, зокрема його економічних та соціальних аспектів. Ф. Фукуяма про слабкість держави як джерело</p>	Лекція, дискусія – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гордієнко М. Політичний конфлікт як спосіб існування соціуму. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України: збірник наукових статей. 008. Вип. 41. С. 7–15. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/gordienko_politychnyi.pdf 2. Держалок О. М. Політичний конфлікт як фактор внутрішньої загрози політичній безпеці / О. М. Держалок // Стратегічні пріоритети. – К., 2006. – № 1 (2006). – С. 35–41. 3. Ребало В. Шахов В. Політична стабільність і політична безпека: характер та механізми взаємозв'язку // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2011. № 3. С. 159–169. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2011_3_24. 4. Шеренговський Д. В. Конфліктогенні аспекти становлення глобальної спільноти безпеки // Політологічний вісник. 36-к наукових праць. К.: «ІНТАС». 2012. – Вип. 66. С. 345–356. 5. Чижова О. М. Конфлікт як прояв прагматизму в сучасному суспільстві. Політичний менеджмент. 2006. № 1 (16) С. 118 – 127. 6. Coser Lewis A. Social Conflict and the Theory of Social Change // The British Journal of Sociology. 1957. Vol. 8. No. 3. P. 197-207. Access mode: https://web.ics.purdue.edu/~hoganr/SOC%20602/Spring%202014/Coser%201957.pdf 		

	<p>небезпеки на національному і міжнародному рівнях.</p> <p>Тема 1. Конфлікт, безпека і розвиток. 1. Конфлікт як невід’ємна характеристика та атрибут суспільного життя. Вплив конфліктів на безпеку. 2. Дихотомія „конфліктного“ і „безконфліктного“ розвитку суспільства як основа інтерпретації співвідношення конфлікту і безпеки 3. Конфлікт, безпека і розвиток.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.</p>		<p>Самостійна робота по темі (Класифікація загроз, спричинених національній безпеці конфліктами у політичній сфері) 1 год.</p>	<p>2 тиждень</p>
<p>2 6 год.</p>	<p>Тема 2. Сутність та природа конфлікту як суспільного явища. Політичні конфлікти. Концептуальні підходи до визначення конфлікту. Теорії конфлікту (К. Маркс, Г. Зіммель, Л. Козер, К. Дойч, Р. Дарендорф та ін.). Протиріччя як основа конфлікту. Об’єктивні суб’єктивні причини та мотивації конфлікту. Інтереси та їхнє розмаїття як об’єктивне джерело конфліктів. Типологія конфліктів. Соціальний конфлікт. Види соціального конфлікту. Політичний конфлікт як різновид соціального. Особливості політичного конфлікту як зіткнення інтересів, протиставлення соціальних, етнічних, релігійних груп, інститутів, пов’язаних з боротьбою за здобуття влади, її перерозподілом, зміною (або збереженням) політичного статусу, політичними перспективами розвитку суспільства. Економічні, соціальні, культурні детермінанти політичних конфліктів. Конфлікти цінностей та ідентичностей. Деструктивні та конструктивні суспільно-політичні функції конфліктів. Системні та антисистемні політичні конфлікти. Легітимація політичних конфліктів в умовах демократії. “Позитивна модель функціонування конфлікту” Л. Козера. Форми та рівні прояву конфлікту.</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Білецька Т. Сучасний соціально-політичний конфлікт: аналіз поняття // Соціальні виміри суспільства: Зб. наук. пр. К.: ІС НАН України, 2008. Вип. 11. С. 181-190. Режим доступу: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28796/16-Biletska.pdf?sequence=1 Денисенко І. Д. Сучасна теорія конфлікту: проблеми експлікації, демаркації, класифікації / І. Д. Денисенко // Український соціум. 2013. № 3. С. 32-43. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2013_3_5 Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. Харків : Право, 2012. Розд.2. https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/Konfliktologiy_2012.pdf Мацієвський Ю. Теоретичні аспекти аналізу суспільних конфліктів: множинність концептуальних підходів. Людина і політика. 2004 (3). с. 115-130. Режим доступу: https://eprints.oa.edu.ua/109/1/teoretychni.pdf Примуш М. Політичні конфлікти та їх типи // Політичний менеджмент. 2010. № 1. С. 96-104. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/prymush_politychni.pdf Coser Lewis A. Social Conflict and the Theory of Social Change // The British Journal of Sociology. 1957. Vol. 8. No. 3. P. 197-207. Access mode: https://web.ics.purdue.edu/~hoganr/SOC%20602/Spring%202014/Coser%201957.pdf 	<p>Самостійна робота по темі (Особливості виникнення та розвитку політичних конфліктів в демократичних та авторитарних суспільствах) 1 год.</p>	<p>3-4 тиждень</p>

	<p>Тема 2. Сутність конфлікту як суспільного явища. 1.Розвиток та еволюція конфліктологічної парадигми в соціальних науках. 2.Поняття, сутність і види конфлікту. 3.Політичний конфлікт як різновид суспільного конфлікту. Ознаки та особливості політичного конфлікту. 4.Функції суспільно-політичних конфліктів.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год</p>	<p>7. Simmel Georg. The Sociology of Conflict.I. American Journal of Sociology. Access mode: https://www.d.umn.edu/cla/faculty/jhamlin/4111/2111-home/CD/TheoryClass/Readings/SimmelConflict1.pdf</p>	<p>Самостійна робота по темі (Порівняльний аналіз концепцій соціальних та політичних конфліктів (на вибір студента) 1 год.</p>	<p>3-4 тиждень</p>
<p>3 5 год.</p>	<p>Тема 3. Структурні й динамічні аспекти політичного конфлікту. Структура конфлікту: учасники (сторони) конфлікту; предмет і об'єкт конфлікту; конфліктна ситуація; сприйняття конфлікту і ситуації, формування позицій учасників; конфліктні дії (поведінка). Типи і стратегії поведінки суб'єктів конфлікту (суперництво, уникнення, адаптація, співпраця, компроміс). Конфлікт як динамічний процес. Стадії конфлікту (виникнення об'єктивної конфліктної ситуації (латентна стадія); усвідомлення сторонами конфліктної ситуації, привід або інцидент, „запуск» конфлікту (маніфестна стадія), власне конфлікт, зростання напруженості, ескалація конфлікту (розширення і поглиблення конфлікту), патова ситуація, затухання або розв'язання конфлікту, постконфліктна стадія. Врегулювання конфлікту передбачає: визнання конфлікту всіма конфліктуючими сторонами; легітимізацію та інституалізацію конфлікту. Фактори, що впливають на хід конфлікту. Основні форми розв'язання конфліктів: компроміс, консенсус, співробітництво. Види конфлікту у співвідношенні вигреш-прогреш: конфлікт з нульовою сумою, конфлікт з ненульовою сумою та конфлікт з від'ємною сумою. Моделі завершення конфлікту: припинення внаслідок взаємного примирення сторін або його симетричного чи асиметричного розв'язання; згасання конфлікту, його „замороження“, переростання</p>	<p>Лекція, Презентація, дискусія – 2 год.</p>	<p>1. Білецька Ю. В. Основні елементи політичного конфлікту / Ю. В. Білецька // Правове життя сучасної України: матер, міжнар. науково-практ. конф. – Одеса : Юридична література, 2014. – С. 184–186 2. Картунов О., Маруховська О. І спокій тільки сниться! // Політичний менеджмент. 2003. № 1. С. 102-111. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2003_1_14. 3. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. Харків: Право, 2012. Розд. 2.4. 4. Тихомирова Є. Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. Рівне: Перспектива, 2007. Розд. 1.</p>		<p>3-4 тиждень</p>

	конфлікту в інше протиборство. Проблематичність повного розв'язання конфліктів. Затяжні конфлікти.				
	Тема 3. Виникнення, структура та динаміка політичних конфліктів. 1. Причини та передумови виникнення політичних конфліктів. 2. Структура конфлікту 3. Стадії розвитку конфлікту. 4. Моделі розв'язання конфлікту.	Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.		Самостійна робота по темі (Аналіз структури політичного або міждержавного конфлікту (на вибір студента) 1 год.	6 тижень
4 6 год.	Тема 4. Міждержавні (міжнародні) конфлікти. Сутність та особливості міждержавних (міжнародних) конфліктів. Особливості міжнародних конфліктів: їх головними учасниками і суб'єктами є суверенні держави або коаліції держав; протікання міжнародних в анархічному середовищі; силовий чинник конфлікту та характеристика учасників, детермінованість позиції суб'єктів конфлікту їхньою силою та потенціалом, підтримкою з боку інших суб'єктів міжнародних відносин, вплив структурних чинників (принципів міжнародного порядку) на позиції сторін та протікання конфлікту; асиметричність, затяжний характер, складність протікання та регулювання. Причини міжнародних конфліктів. Дж. Бертон, К. Боулдинг, А. Рапопорт, М. Дойч, Й. Галтунг причини про міжнародних конфліктів. К. Райт про стадії міжнародних конфліктів: 1) усвідомлення несумісності; 2) ріст напруженості; 3) тиск без застосування військової сили; 4) війна. Вплив суб'єктивних чинників міжнародних конфліктів: культурні та ціннісні відмінності, сприйняття учасників конфлікту, помилки сприйняття (Р. Джервіс), невизначеність та турбулентність світового політичного процесу. Типи та способи конфліктних дій в міжнародних конфліктах. Насильство в міжнародних конфліктах. Війна як вияв і	Лекція, Презентація, дискусія – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бернадський Б.В., Мілославська О.М. Сутність і природа міжнародного конфлікту та політичний компроміс: історичний погляд Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 8. Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/74.pdf. 2. Герасіна Л. М. Наративи міжнародної конфліктності – глобальна турбулентність або деструкції світової системи? // Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. – Серія: Політологія. 2020. № 2(45). С. 8–24. 3. Джервіс Роберт. Сприйняття в міжнародній політиці: адекватність та неадекватність ; пер. з англ. М. Ю. Григор'єва, С. І. Фатія. Х.: Каравела, 2003. Режим доступу: http://194.106.216.224:8080/books/7319 4. Кононенко С.В. Війна в міжнародній політиці: технологія, культура, організація. Наукові записки ІПЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2008. Вип. 41. С. 53–63. 5. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посібник. К.: Либідь, 2009. 6. Семчинський К. Особливості гібридних конфліктів у контексті гібридних конфліктів у контексті російської агресії проти України. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2020. Вип. 5. С. 66-76. 7. Фурсіна Н.А. Теорія виникнення військових конфліктів, воєн. Економіка та держава. 2018. № 12. С. 81–88. Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2018/18.pdf. 8. Шеренговський Д.В. Поняття та сутність міжнародного конфлікту в науці про міжнародні відносини. // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. 2011. Вип. 43. С. 98 - 108. – режим доступу: http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/1527 9. Hoffman F. G. Hybrid Threats: Reconceptualizing the Evolving Character of Modern Conflict // Strategic Forum ; Institute for National Strategic Studies National Defense 	Самостійна робота по темі (Загрози національній безпеці, спричинені міждержавними (міжнародними) конфліктами. Аналіз на прикладі конфліктів (на вибір студента)) 1 год.	5-6 тижень

	форма міжнародного конфлікту. Гібридність міжнародних конфліктів у постбіполярну епоху. Російсько-українська війна.		University. April 2009. № 240. Access mode: https://www.files.ethz.ch/isn/98862/SF240.pdf		
	<p>Тема 4. Міжнародні (міждержавні) конфлікти.</p> <p>1. Сутність та особливості міжнародних конфліктів</p> <p>2. Передумови та причини виникнення міжнародних конфліктів.</p> <p>3. Стадії розгортання міжнародних конфліктів. Функції міжнародних конфліктів.</p>	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.		Самостійна робота по темі (Аналіз російсько-української війни та загроз національній безпеці України, спричинених нею) 1 год.	5-6 тиждень
5 6 год.	<p>Тема 5. Політична криза як різновид та вияв конфлікту. Поняття та сутність кризи. Ознаки політичної кризи. Політичні кризи як вияв дисфункцій політичної системи та управління, в т.ч. і безпековою сферою.. Делегітимізація державної влади та інститутів. Втрата довіри суспільства до них під час політичної кризи.. Системна криза як єдність криз економічної, політичної, соціальної криз. Психологічні та емоційні детермінанти криз та їхнього розвитку. Криза як вияв суспільної аномії. Деструктивний характер криз. Катастрофа – крайня форма кризи, що проявляється в руйнуванні соціальної системи. Передумови виникнення політичних криз. Вплив типу конфлікту на виникнення політичної кризи. Класифікація політичних криз та їхні наслідки. Внутрішньополітичні кризи. Види внутрішніх політичних криз: урядова, парламентська, конституційна. Кризи політичного розвитку: криза ідентичності, розподілу, участі, проникнення та легітимності. Вияви криз політичного розвитку в Україні. Співвідношення кризи та суспільного порядку. Вплив політичних криз на політичну систему. Динаміка політичних криз та їхні стадії: 1) латентна, прихована, 2) маніфестна; 3) кульмінаційна; 4) санаційна. Принципи та технології врегулювання та</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забеліна І. О. Поняття та сутність політичних криз: історико-бібліографічний аналіз // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. 2013. Вип. 49. С. 344-353. 2. Зеленько Г. Кризи політичного розвитку в Україні: причини та зміст. Політичні дослідження. 2021. № 2. С. 33–61. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Zelenko.pdf 3. Кочубей Л., Гаврилук К. Класифікація політичних криз та їх основні ознаки. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Сер.: Політичні науки. 2018. № 3. Режим доступу: https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/6353 4. Мацієвський Ю. Політична криза: теоретичний аналіз. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Політичні науки. 2008. Вип. 3. С. 146–161. 	Самостійна робота по темі (Аналіз (на вибір студента) політичної кризи в сучасній Україні) 1 год.	6 тиждень

	<p>виходу з політичних криз: нормативно-процедурний та силовий.</p>		<p>5. Ставченко С. Динаміка політичних криз: управлінсько-технологічний вимір. Науково-теоретичний альманах „Грані“. 2022. № 25 (2). С. 82-87.</p> <p>6. Щедрова Г. П. Політична криза: структурно-функціональний аспект. Гілея: науковий вісник. 2018. Вип. 139 (3). С.7–11.</p> <p>7. Шайгородський Ю. Ж. Аномія як суспільний і особистісний феномен / Ю. Ж. Шайгородський // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2011. Вип. 4. С. 19-29. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2011_4_5.</p>		
	<p>Тема 5. Політичні кризи. 1.Поняття та сутність кризи. Ознаки політичної кризи. 2.Соціальні та політичні катастрофи,. 3. Класифікація політичних криз. Кризи політичного розвитку. 4. Внутрішньополітичні кризи та їхні особливості. 5. Динаміка політичних криз, Принципи та технології виходу з внутрішньополітичних криз.</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.</p>		<p>Самостійна робота по темі (Особливості виникнення та протікання політичних криз в транзитивних суспільствах) 1 год.</p>	<p>6 тиждень</p>
	<p>Тема 6. Загальнонаціональні кризи: особливості та типологія. Загальнонаціональні кризи як поворотний момент у розвитку суспільства. Наслідки загальнонаціональних криз – бути зміна правлячої еліти та політичного режиму або його реформування, коригування політичного курсу і особистісні перестановки у правлячій групі. Реформа і революція як дві стратегії виходу з загальнонаціональних криз. Особливості та ознаки загальнонаціональних криз – дестабілізація політичного порядку, функціонування політичної системи, неспроможність політичних інститутів приймати рішення і пливати на ситуацію. Типи загальнонаціональних криз: заколоти, путчі, революції, громадянські війни, етнічні конфлікти. Путчі, заколоти, змови – специфічна форма політичної боротьби за владу серед груп політичної еліти або військових. Акції громадянської непокори –</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год</p>		<p>Самостійна робота по темі (Аналіз (на вибір студента) реальної загальнонаціональної кризи) 1 год</p>	<p>7 тиждень</p>

<p>6 5 год.</p>	<p>- насильницький виступ певної соціальної групи, партії проти суспільно-політичного порядку. Революції як вияв глибокої системної кризи влади і прагнення більшості населення радикально і швидко змінити політичні інститути, принципи та цінності їхнього функціонування; характеризується стихійністю, масовою мобілізацією, позаінституційними діями, може сприяти вирішенню протиріч, або поглиблювати загальнонаціональну кризу. Особливості «кольорових революцій» у перехідних суспільствах як системних криз. Громадянські війни як широкомасштабна організована збройна боротьба за державну владу, зумовлена надзвичайним загостренням суперечностей між класами або іншими соціальними групами в межах однієї держави; характеризуються високоорганізованим політ. насиллям з масштабною участю населення для повалення чинного політ. режиму або знищення держави загалом. Етнічні (національні) кризи як вияв непереборних протиріч та радикалізації конфліктів між етнічними (конфесійними) групами, їхня трансформація в збройне протистояння між центральним урядом, (наприклад, боснійська криза). Загальнонаціональні кризи як загроза стабільності сусіднім державам та регіональній і міжнародній безпеці.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Вовк С.О. Конструкт громадянської війни: діалог методологічних візій. Регіональні студії, 2019. № 1. –Режим доступу: http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/16/7.pdf 2. Горовіц Д. А. Міжетнічні конфлікти / Пер. з англ. О. А Ківшик. Харків: Каравела, 2004. Ч. 2. Режим доступу: http://resource.history.org.ua/item/11235 3. Новакова О. „Помаранчева революція” як криза легітимності владної еліти / О. Новакова // Політ. менеджмент. 2005. № 4. С. 29-37. Режим доступу: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8821/3-novakova.pdf?sequence=1 4. Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання :аналіт. доп. / Я. А. Жаліло, К. А. Кононенко, В. М. Яблонський [та ін.]; за заг. ред. Я. А. Жаліла. К. : НІСД, 2014. 132 с. 5. Травлос Т. С. Основні політологічні теорії дослідження феномену «революція». Актуальні проблеми політики. 2015. Вип. 55. 6. Шамборовська О. Типологія та класифікація теоретичних концепцій дослідження етнонаціональних конфліктів у сучасних міжнародних відносинах збереженні етнокультурної ідентичності / О. Шамборовська // Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. - 2012. - Вип. 30. - С. 147-156. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2012_30_20. 		
	<p>Тема 6. Загальнонаціональні кризи та їхній вплив на національну та міжнародну безпеку. 1.Поняття та ознаки загальнонаціональних криз. 2.Типи загальнонаціональних криз та їхня характеристика; 2.1. заколоти, змови, путчі; 2.2. революції; 2.3.громадянські війни; 2.4. міжетнічні конфлікти.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год</p>			

	3.Наслідки загальнонаціональних криз для національної та міжнародної (регіональної) безпеки.				
7 6 год.	<p>Тема 7. Міжнародні кризи як загроза національній безпеці. Міжнародні кризи як специфічні форми протікання та ескалації міжнародного/міждержавного конфлікту, сукупність конфліктних взаємодій між урядами двох чи більше суверенних держав з високою ймовірністю переростання у воєнний конфлікт. Непевність та непередбачуваність міжнародних кризи – головна загроза національній безпеці. Насилля у міжнародних кризах. Роль національних урядів у їхньому розгортанні. Зовнішньополітичні кризи та міжнародні конфлікти як спосіб реагування на внутрішньополітичні проблеми. Зовнішньополітична криза як елемент міжнародної кризи – переломний стан у відносинах між певними державами з приводу конкретних важливих політичних подій на основі розходження докорінних інтересів. Альтернативні варіанти розвитку міжнародної кризи. Внутрішні (національні), структурні аспекти та передумови криз у світовій політиці. Міжнародні кризи як фактор дестабілізації та трансформації міжнародного порядку. Ядерна зброя – загроза глобальної кризи та катастрофи. Карибська криза 1962 р. та її актуальність її уроків. Війна як результат трансформації кризи в організоване озброєне насильство, яке використовується суб'єктами міжнародних відносин для досягнення політичних цілей. Типи воєн. Локальні війни.</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Арон Р. Мир і війна між націями. Пер. з фр. К.: МП «Юніверс», 2000.Ч. 1.Розд. 4. 2. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. Т. 1,5. Режим доступу: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/mignar_konfl.pdf 3. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття. (Історико-філософський аспект); О. Гуржій, С. П. Мосов, В.Д. Макаров та ін. К.: Знання України, 2006. 356 с. 4. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія / Борис Олександрович Парахонський, Галина Михайлівна Яворська. Київ : НІСД, 2019. 560 с. 5. Плохій С. Ядерне безумство. Історія Карибської кризи ; пер. з англ. Романа Клочка. – Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2022. 368 с. 6. Юськів Х. Специфіка криз у середовищі міжнародних взаємодій ХХ–першої чверті ХХІ ст. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2015. Вип. 36. Ч. 3. С.140–147. 7. Levy Jack S. The Causes of War and the Conditions of Peace. Annual Review of Political Science 1998. Vol. P. 139-165. Access mode: https://www.annualreviews.org/doi/10.1146/annurev.polisci.1.1.139 	<p>Самостійна робота по темі (Аналіз Карибської кризи в контексті сучасного ядерного шантажу Росією) 1 год.</p>	<p>7-8 тиждень</p>

	<p>Тема 7. Міжнародні кризи – загроза національній безпеці. Війна.</p> <p>1. Міжнародна криза як наслідок ескалації міжнародного конфлікту</p> <p>2. Суб'єкти, мотиви та особливості протікання міжнародних криз. Функції міжнародних криз та їхній вплив на національну безпеку та міжнародний порядок.</p> <p>3. Типи міжнародних криз.</p> <p>4. Зовнішньополітична криза.</p> <p>5. Війна як результат міжнародної кризи, її вплив на національну безпеку</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 1 год.</p>		<p>Самостійна робота по темі (Аналіз (на вибір студента) військового конфлікту (війни) в контексті впливу на національну безпеку)</p> <p>1 год.</p>	<p>8 тижень</p>
<p>8 6 год.</p>	<p>Тема. 8 Безпека: сутність та інтерпретації. Сутність поняття «безпека», неоднозначність її інтерпретації. Безпека як онтологічна потреба, цінність і право суб'єкта; безпека як відсутність загроз та небезпек; безпека як міра, рівень захищеності суб'єкта (індивіда, групи, суспільства, держави) від загроз; результат діяльності суспільних і державних інститутів, властивість соціальних систем забезпечувати їхню життєздатність і сприятливі умови для її розвитку; стійкість і стабільність системи, її захищеність від деструктивних впливів. Конфлікти як потенційне джерело загроз. Структура безпеки. Загрози, ризики та виклики – основа структури безпеки. Типологія загроз, ризиків та викликів. Об'єктивність загроз та суб'єктивність їхнього сприйняття. Суб'єкти та об'єкти безпеки. Інтереси, цінності, ресурси, інститути - елементи безпеки. Середовище безпеки. Типи та рівні безпеки, їхня зумовленість сферами життєдіяльності та реалізації безпеки. Безпека в інформаційному суспільстві.</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол. :В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянюк та ін. / за заг. ред. Г.П. Ситника. – Київ : НАДУ, 2016. 2. Дейнеко О. Поняття «ризик» у соціологічній перспективі: етимологія, особливості визначення та сучасні підходи у дослідженні. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. 2016. Т. 35. С. 31-37. 3. Калашнікова Л. В. Співвідношення понять «невизначеність», «ризик», «виклик», «загроза», «небезпека» у контексті соціології безпеки життєдіяльності. Грані. 2017. Т. 5. № 145. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/319201965_Spivvidnosenna_ponat_neviznacenist_rizik_viklik_zagroza_nebezpeka_u_konteksti_sociologii_bezpeki_zittedialnosti 4. Корж І. Безпека: методологічні підходи до поняття. І Корж - Jurnalul juridic national: teorie și practică. 2019. Вип. Т. 38. 5. Кривошеїн, В. В. Ризик як гавернментальна стратегія: суспільство ризику в умовах новові управлінської парадигми. Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2018. № 4(39), С. 31–44. Режим доступу: http://fil.nlu.edu.ua/article/view/151141 6. Куриленко Т.В. Концепт безпеки в сучасному філософському дискурсі // Scientific Journal Virtus. 2021. № 50. –С. 19-22. 7. Полтораков О. Реконцептуалізація поняття «безпека» в сучасному політико-політологічному дискурсі. Політичний менеджмент, 2009. № 5. С. 19-28. 8. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник К.: НАДУ, 2012. – 544 с. 9. Beck Ulrich. Risk Society: Towards a New Modernity (Published in association with Theory, Culture & Society. 1st ed. SAGE Publications Ltd. 272 p. 	<p>Самостійна робота по темі (Співвідношення рівнів безпеки: ієрархічні та діалектичні зв'язки)</p> <p>1 год.</p>	<p>9-10 тижень</p>

	<p>Тема 8. Сутність та природа безпеки. 1.Поняття та сутність «безпеки». Плюралізм інтерпретацій. 2. Структура безпеки: 2.1.Загрози, ризики та виклики; Типологія загроз, ризиків та викликів; 2.2.Суб'єкти та об'єкти безпеки; 2.3.Цінності та ресурси безпеки. 3.Типи та рівні безпеки. 4.Безпека в інформаційному суспільстві.</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год</p>		<p>Самостійна робота по темі (Аналіз нових ризиків у глобальну та інформаційну еру політичній безпеці особи, соціальним групам, суспільству, державі) 1 год.</p>	<p>10 тиждень</p>
<p>9 5 год.</p>	<p>Тема 9. Національна безпека. Національна безпека як спроможність суспільства й держави захистити національні інтереси (самостійно чи разом з іншими державами), стримувати або усувати внутрішні й зовнішні загрози національному суверенітету, територіальній цілісності, соціально-політичному ладу, культурі та ідентичності; ступінь захищеності інтересів особистості суспільства й держави від зовнішніх та внутрішніх загроз. Елементи національної безпеки: загрози, ресурси, засоби і механізми, національний інтерес, цінності (суверенітет, територіальна цілісність, ідентичність, права людини), ідеали, цілі, суб'єкти (носії). Класифікація загроз та викликів національній безпеці. Внутрішні та зовнішні загрози. Національні інтереси та цілі – основа формування національної безпеки. Взаємозв'язок національних цілей, національних інтересів і національних цінностей. Суб'єкти (носії) національної безпеки, їхні рівні (особа, суспільство, держава), взаємозв'язок, узгодженість/суперечність, та пріоритетність в різних суспільних середовищах. Держава – основний суб'єкт</p>	<p>Лекція, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вовк О.О. Теоретико-правовий аналіз співвідношення понять державної та зовнішньої безпеки. Часопис Київського університету права. 2013. № 2. С. 43–48. 2. Дзьобань О.П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (методологія дослідження та забезпечення): Монографія. Харків: Константа ISBN , 2006. 44 0 с. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5234/1/Dzeban_2006.pdf 3. Казакова Л.О. Національна безпека держави: понятійно-категорійний апарат. Регіональні студії. 2021.№ 24. Режим доступу: http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/24/20.pdf 4. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. К. : НІСД, 2013. 104 с. 	<p>Самостійна робота по темі (Місце державної безпеки у структурі національної безпеки.) 1 год.</p>	<p>10-11 тиждень</p>

	<p>національної безпеки; безпека – головна функція держави. Інституційна та ресурсна спроможність держави виконувати функції забезпечення безпеки; її обмеженість в глобальному світі. Державна безпека та її співвідношення з національною безпекою. Місце державної безпеки в стратегіях національної безпеки.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 5. Лемак О. В. Українська нація і національна безпека: аспекти співвідношення //Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2014. Вип. 27.Том 3. 6. Мотайло О.В. Ризики та загрози національній безпеці. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2020. Т. 31. № 5. С. 116–121. Режим доступу: http://www.pubadm.vernadskeyournals.in.ua/journals/2020/5_2020/23.pdf 7. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 8. Павленко В.П. Щодо визначення поняття «безпека держави»: проблеми теорії та практики у сучасних умовах України. Нове українське право. 2022. Вип. 3. С. 103–110. Режим доступу: http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/290/255 		
	<p>Тема 9. Національна безпека. 1.Сутність національної безпеки, її структура. 2.Внутрішні та зовнішні загрози національній безпеці. 3.Національні інтереси і національні цілі – основа національної безпеки. Взаємозв’язок національних цілей, національних інтересів та національних цінностей. 4.Суб’єкти національної безпеки. 5. Види і рівні національної безпеки. 6.Держава – основний суб’єкт національної безпеки. Співвідношення понять „національна безпека“ і „державна безпека“. 7. Ресурси та засоби забезпечення національної безпеки. Обмеженість державних ресурсів і делегування частини безпекових функцій наднаціональним інститутам.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота –1 год.</p>			

<p>10 6 год.</p>	<p>Тема 10. Політика та стратегія національної безпеки. Політика національної безпеки – діяльність держави, її спеціальних інститутів по реалізації комплексу заходів з попередження та знешкодження зовнішніх і внутрішніх загроз, забезпеченню безпеки особи, суспільства й держави. Спрямованість політики безпеки на реалізацію стратегії національної безпеки, яка визначає загальні принципи, пріоритетні цілі, завдання і механізми захисту національних інтересів. Стратегія національної безпеки – основа розробки конкретних програм і планів державної політики національної безпеки. Детермінованість стратегії національної безпеки доктриною та концепцією, потенційними і реальними загрозами, наявними та ймовірними можливостей та обмежень щодо її реалізації; державною політикою національної безпеки, її ефективністю та пріоритетністю. Нормативне та інституційне забезпечення стратегії національної безпеки (особливості українського кейсу). Планування, управління та контроль за реалізацією політики безпеки. Типи концепцій національної безпеки (консервативні, прогресивні, радикальні, реформістські). Вплив реалізації національної безпеки на громадянські свободи та права людини. Дилема безпека – свобода.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антонов В. О. Проблеми диференціації та класифікації структури системи національної безпеки // Держава і право. 2012. Вип. 56. С. 147–151. – Режим доступу: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/64326/28-Antonov.pdf?sequence=1 2. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики :Вибр. наук. Праці. К. : НІСД, 2016. 528 с. 3. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я. Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с 4. Дзьобань О.П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (методологія дослідження та забезпечення): Монографія. – Харків: Константа, 2006. – Розд. 1. 5. Закон України Про національну безпеку України. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241). – Режим доступу; https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text 6. Клочко А.М. Неклонський І. М. Коханенко В. Б. Національна безпека: поняття, сутність, характеристика. Вісник національного університету цивільного захисту України. 2020. Сер. Державне управління. № 2(13). Режим доступу: http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11580 7. Конституційно-правові засади національної безпеки України: монографія / В. О. Антонов; наук. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: ТАЛКОМ, 2017. 8. Резнікова О.О. Забезпечення національної безпеки і національної стійкості: спільні риси і відмінності. Вісник Львівського університету. Серія : Філософсько-політологічні студії. 2018. № 19. С. 170–175. 9. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник К.: НАДУ, 2012 10. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. К. : НІСД, 2010. – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2011-07/Gorbulin_Kachynsky-e2dd0.pdf 11. Стратегія національної безпеки України: Безпека людини – безпека країни (16 лютого 2022 року № 56/2022). Режим доступу: https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037 	<p>Самостійна робота по темі (Аналіз Стратегії національної безпеки України) 1 год.</p>	<p>11 тиждень</p>
----------------------	---	---	--	--	-----------------------

	<p>Тема 10. Концептуальні, правові та інституційні основи реалізації політики національної безпеки.</p> <p>1.Поняття та принципи політики національної безпеки.</p> <p>2. Доктрина, концепція та стратегія формування та реалізації політики національної безпеки.</p> <p>3.Структура концепції національної безпеки.</p> <p>4. Правові засади реалізації політики національної безпеки.</p> <p>5.Інституційно-організаційні основи реалізації політики національної безпеки.</p> <p>6.Стратегія національної безпеки України та особливості її реалізації умовах повномасштабної війни з РФ</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 1 год</p>		<p>Самостійна робота по темі (Аналіз стратегії національної безпеки США, Китаю, Великої Британії, Росії (на вибір студента))</p> <p>1 год.</p>	<p>11-12 тиждень</p>
<p>11 6 год.</p>	<p>Тема 11. Сучасні напрями інтерпретації безпеки та їхній вплив на реалізацію національної безпеки. Переосмислення традиційно-позитивістського (силового) розуміння безпеки і національної безпеки. Обґрунтування Р. Ульманом і Б. Бузаном альтернативної й розширеної інтерпретації безпеки та її структури через включення економічної, політичної, екологічної та соціальної безпеки (відсутність загроз культурі, мові, релігії та національній ідентичності). Соціальна безпека як основа національної безпеки. Концепція суспільства ризику У. Бека та Н. Лумана про деструктивність і непрогнозованість небезпек, зумовлених індустріальною модернізацією, глобалізацією і розвитком технологій. Трансформація та глобалізація ризиків і руйнування онтологічної безпеки, зменшення довіри громадян до власних урядів і міжнародних інститутів, важливими компетенціями яких є захист від небезпек і ризиків. Непевність становища, невизначеність майбутнього індивіда. Теорія «human security» (безпека особи, людська безпека) та переорієнтація пріоритетності безпекових питань з безпеки</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія; пер. з нім. О.Юдіна. К. : Ніка-Центр, 2011. 2. Васильченко О.М. Фактор онтологічної безпеки в сучасних українсько-російських відносинах// Politicus. 2017. № 1. Режим доступу: http://politicus.od.ua/1_2017/38.pdf 3. Воротнюк М., Сушко О. Людська безпека як імператив сучасної епохи: переніс фокусу з держави на людину. Київ: Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, 2010. – 16 с. 4. Гайворонюк Н. В. Українська ідентичність як онтологічна основа національної безпеки (соціально-психологічний аспект). Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. 2012. Вип. 2(1). С. 38-48. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2012_2(1)_7 	<p>Самостійна робота по темі (Значення спільної національної ідентичності в сучасних постпозитивістських концепціях безпеки)</p> <p>1 год.</p>	<p>12-13 тиждень</p>

	<p>держави на людину як основного суб'єкта безпеки. Концепція онтологічної безпеки зміщує основні небезпеки в нематеріальну площину, як стан незахищеності ідентичності суб'єкта (індивіда, держави), незадоволення його потреби у внутрішній цілісності. Державна ідентичність – онтологічна основа національної безпеки. Обґрунтування дискурсивного конструювання загроз та безпекового середовища в теорії сек'юритизації. Суб'єктивізація ризиків і можливість їхнього маніпулятивного сприйняття. Трансформація, зміна пріоритетів, принципів та суб'єктності в реалізації національної безпеки. Емоційно-психологічні чинники національної безпеки. Страх і «культура страху» як фактори безпеки.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 5. Муазі Д. Геополітика емоцій. Як культури страху, приниження та надії змінюють світ / Пер. з англ. О. Гординчук. Київ: Брайт Стар паблішинг, 2018. 184 с 6. Хельберг У. І. Сек'юритизація як політичний феномен / У. І. Хельберг // Магістеріум. Політичні студії. 2012. Вип. 46. С. 64-67. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Magisterium_p_2012_46_16. 7. Beck Ulrich. Risk Society: Towards a New Modernity (Published in association with Theory, Culture & Society. 1st ed. SAGE Publications Ltd. 272 p. 8. Buzan B. Security: A New Framework for Analysis/ B. Buzan, O. Wæver. J. de Wilde. Boulder and London: Lynne Rienner Publishers, 1998. 239 p. 9. Mitzen Jennifer. Ontological Security in World Politics: State Identity and the Security Dilemma // European Journal of International Relations. 2006. Vol. 12, Issue 3. Access mode: https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/1354066106067346 10. Wæver O. Securitization and desecuritization. On Security; ed. by Ronnie Lipschutz. New York: Columbia Univ. Press, 1995.– P. 46–86. 		
	<p>Тема 11. Сучасні підходи до інтерпретації безпеки та національної безпеки. 1.Передумови та причини переосмислення позитивістських підходів до сприйняття та концептуалізації безпеки. 2.Концепція «суспільства ризику» та глобалізація ризиків. 3.Теорія «human security» та антропологізація безпеки. 4. Концепція онтологічної безпеки. 5.Дискурсивні аспекти безпеки. Теорія сек'юритизації.</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 1 год. Самостійна робота – 1 год.</p>		<p>Самостійна робота по темі (Дилема безпека – свобода людини у постпозитивістських концепціях безпеки) 1 год.</p>	<p>12 тиждень</p>
	<p>Тема 12. Внутрішньосупільний вимір реалізації політики національної безпеки. Пошук балансу інтересів різних соціальних груп, суспільства та держави в умовах об'єктивної плюралізації та конфліктності інтересів – мета політики національної безпеки. Посилення суперечностей та конфліктогенності суспільно-політичних процесів – внутрішні</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Дяченко О. В. Стратегії та прийоми мовно-маніпулятивного впливу в ході політичного конфлікту. Актуальні проблеми політики : зб. наук. праць. 2017. Вип. 59. С. 41-53. Режим доступу: http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/13584 2. Жеребятнікова І. В. Управління політичними конфліктами в транзитних суспільствах// Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2017. № 2 (33). Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vnuuaup_2017_2_46.pdf 		

12 5 год.	<p>загрози національній безпеці. Чинники посилення внутрішніх конфліктів: низький рівень економічного розвитку; неефективність діяльності влади і управління; рівень та тип політичної культури суспільства; низький рівень консолідації суспільства та довіри до політиків. Суспільно-політична консолідація як базова умова забезпечення національної безпеки. Сутність, види та виміри суспільної консолідації. Роль держави та політичної еліти в консолідації суспільства. Подолання крихкості держави, розбудова національної стійкості в умовах непевності та мінливості суспільного та міжнародного середовища – чинник подолання конфліктності та реалізації стратегій національної безпеки. Концепція стійкості (resilience) в теорії національної безпеки. Технології попередження внутрішньополітичних конфліктів і консолідації суспільства: соціальне маневрування, політичне маневрування, політичне маніпулювання, інтеграція контреліти в політичну систему, ослаблення контреліти, силовий тиск. Формування суспільної згоди (консенсусу) через компроміси на рівні суспільства, політичного режиму та практичної політики – ефективний інструмент забезпечення умов реалізації національної безпеки.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. – Х. : право, 2012. Розд. 7. Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/Konfliktologiy_2012.pdf 4. Кочубей Л. О. Політичні конфлікти в сучасній Україні: технології запобігання та специфіка перебігу. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2008. Вип. 41 (підсерія «Курасівські читання»). С. 16–25. Режим доступу: https://www.pdpu.edu.ua/doc/vr/klyuev/dis.pdf 5. Магда Є. В. Сучасні загрози консолідації українського суспільства // Історико-політичні студії : зб. наук. пр. 2013. № 1. С. 107–113. Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/4653/107-113_uk.pdf?sequence=4&isAllowed=y 6. Національна стійкість України та національна безпека. Аналітична записка / за ред. О. М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022 – Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/Analit.zapyska-2022.pdf 7. Постельжук О. П., Невинна Г. Я., Валюх Л. І. Специфіка демократичної консолідації в Україні: безпековий вимір. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 6. С. 73–78. Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7384&i=11 // Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2021/14.pdf 8. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. – Київ : НІСД, 2022. Розд. 1.1. // https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf 9. Трофименко А. В., Константинова Ю.В. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2020. Т. 8-10. Режим доступу: https://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/2586/1/np_konfliktologija.pdf 10. Шайгородський Ю. Ж. Технології суспільної консолідації в умовах нової політичної реальності // Політичні технології регулювання міжетнічної та міжконфесійної взаємодії у новітніх українських реаліях: аналітична доповідь [Римаренко С. Ю., Шайгородський Ю. Ж., Бушанський В. В. та ін. / За ред. д. політ. н. С. Ю. Римаренка]. К.: ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2014. С. 6–45, 174–186. 11. Указ Президента України №4 79/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості» // https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181 12. Cavelti Myriam Dunn, Kaufmann Mareile, Kristensen Kristian Soby. Resilience and (in)security: Practices, subjects, temporalities // Security Dialogue, 2015. Vol. 46, No. 1 // https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0967010614559637 13. Coaffee Jon, Fussey Pete. Constructing resilience through security and surveillance: The politics, practices and tensions of security-driven resilience. Security Dialogue. 2015. Vol. 46/ Issue 1 // https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0967010614557884?icid=int.sj-full-text.similar-articles.3 	<p>Самостійна робота по темі (Місце і вплив комунікацій та врегулюванні політичних конфліктів) 1 год.</p>	13 тиждень
	<p>Тема 12. Внутрішньосуспільний вимір реалізації політики національної безпеки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела та природа внутрішньосуспільних загроз. Об'єктивна конфліктогенність сучасних суспільств. 2. Національна консолідація і забезпечення безпеки суспільства. Співвідношення суспільної консолідації і національної безпеки. 3. Формування національної стійкості як умова ефективної реалізації політики національної безпеки. 4. Технології консолідації суспільства. Компроміс та консенсус. 	<p>Семинар, групова робота, дискусія – 2 год.</p>			13 тиждень

	5. Загрози в неконсолідованих суспільствах й механізми їхнього подолання				
13 6 год.	<p>Тема 13. Міжнародне середовище та міжнародна безпека як зовнішній контекст реалізації політики національної безпеки. Співвідношення національної та міжнародної безпеки. Взаємозв'язок внутрішньої і зовнішньої політики держави, внутрішніх і зовнішніх загроз національній безпеці. Потенційні зовнішні загрози національній безпеці держав (втручання у внутрішні справи та агресія інших держав і транснаціональних акторів, тероризм кібертероризм, неконтрольована міграція та ін.). Міжнародна безпека як контекст та чинник реалізації політики національної безпеки. Поняття міжнародної безпеки як інструменту підтримання та відтворення міжнародного порядку, гарантування суверенітету, територіальної цілісності, міжнародної суб'єктності всім державам. Спрямованість міжнародної безпеки на створення ефективних гарантій миру та сприятливих умов для розвитку всіх держав. Принцип колективної (кооперативної) безпеки – об'єднання держав для відповіді агресору та відмову від війни як політичного засобу. Глобальний та регіональний рівень колективної безпеки. Інституціоналізація колективної безпеки, створення і функціонування оборонних альянсів (ООН, НАТО). Делегування національними державами безпекових функцій оборонним альянсам і наднаціональним організаціям. Детермінованість ефективності колективної міжнародної стабільністю міжнародного порядку та функціонуванням безпекових міжнародних режимів. Трансформація систем міжнародної колективної безпеки в умовах транзитивності міжнародної системи. Міжнародна турбулентність, глобальний хаос – загрози національній безпеці держав. Засоби забезпечення</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бжезінський Зб. Велика шахівниця / Збігнев Бжезінський ; пер. Олена Фешовець. Харків : Фабула, 2018 288с 2. Герасіна Л. М. Наративи міжнародної конфліктності – глобальна турбулентність або деструкції світової системи? // Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. – Серія: Політологія. 2020. № 2(45). С. 8–24. 3. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол. : В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук та ін. / за заг. ред. Г.П.Ситника. Київ : НАДУ, 2016. Режим доступу: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Navchalniy-posibnik-GPNB.pdf 4. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посібник. – К.: Либідь, 2009. 5. Кінаш Н.Б. Міжнародна безпека як фактор формування національної безпеки України. Юридичний науковий електронний журнал.2022. № 9. Режим доступу: http://lsej.org.ua/9_2022/138.pdf 6. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України. К.:НІСД, 2013// https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-06/0626ks_dop.pdf 7. Потехін О., Тодоров І. Глобалізація системи безпеки. Навч. посібник. Донецьк, 2011. Розд. 1 // http://kul.kiev.ua/images/glob_bezpeky_posibnyk.pdf 8. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. Київ : Основи, 2019.376 с. 9. Шамраєва В. М. Основні теоретичні підходи до дослідження еволюції концепту міжнародна безпека. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2018. Вип. 8. С. 88-94. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKHMv_2018_8_11. 	<p>Самостійна робота по темі (Передумови та мотиви делегування державами своїх безпекових функцій і повноважень наднаціональним акторам) 1 год.</p>	<p>15-16 тиждень</p>

	<p>міжнародної безпеки (силові, нормативні, організаційні).</p>		<p>10. Ikenberry John G. The end of liberal international order? International Affairs. 2018. Vol. 94. Issue 1. P. 7–23. Access mode: https://academic.oup.com/ia/article/94/1/7/4762691</p>		<p>16 тиждень</p>
	<p>Тема 13. Міжнародна безпека як контекст реалізації політики національної безпеки. 1. Міжнародна безпека – зовнішній контекст реалізації національної безпеки держав. Зовнішні загрози національній безпеці. 2. Міжнародна безпека: сутність, механізми формування., взаємозв'язок з національними системами безпеки. 3. Система міжнародної безпеки та її типи. 4. Принципи та механізми колективної безпеки. 5. Засоби забезпечення міжнародної безпеки (силові, нормативні, організаційні).</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія, – 2 год. Самостійна робота – 1 год</p>		<p>Самостійна робота по темі (Ефективність/неефективність нейтрального статусу держави як одного з принципів національної безпеки, її зовнішнього виміру) 1 год.</p>	
<p>14 6 год.</p>	<p>Тема 14. Управління політичними конфліктами – механізм підтримання суспільного/міжнародного порядку і забезпечення безпеки. Політичні конфлікти – загроза для суспільного/ міжнародного порядку. Складність врегулювання міжнародних, міжетнічних, релігійних конфліктів (високі ставки учасників, високий рівень непевності, обмеженість в часі, та альтернативах, сильний емоційний чинник). Врегулювання конфлікту – досягнення стану оптимальності у відносинах між сторонами конфлікту, порушення якої не вигідно жодній з них. Відновлення механізмів рівноваги у функціонуванні політичної системи. Управління конфліктами як механізм його врегулювання. Зміст управління конфліктом – постійний зовнішній вплив на конфлікт з метою запобігання криз та ескалації насилля; не усуває причину розбіжностей і зіткнення і не може остаточно розв'язати конфлікт. Проблематичність повного припинення конфлікту, орієнтованість на мінімізацію або ескалацію насилля – основа технологій управління конфліктом. Три рівні впливу на конфлікт (К .Мітчелл) – 1)</p>		<p>1. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 2. Досвід врегулювання конфліктів у світі уроки для України. К.: Інститут світової політики, 2016. Режим доступу: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Conflict-_Lessons-for-Ukraine_01-36_ukr.pdf 3. Зельманович І. Російська військова агресія в Україні: можливі сценарії та способи врегулювання конфлікту. Прикарпатський вісник НТШ. 2017. Вип. 5–6 (41–42). С. 33–40. 1. Ключев К. Г. Шляхи стабілізації політичної системи в аспекті урегулювання політичного конфлікту. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія. Збірник наукових праць. 2016. Вип. 11. С. 152-156.</p>	<p>Самостійна робота по темах курсу (Аналіз процесу врегулювання/управління внутрішнім політичним конфліктом (на прикладі реального конфлікту, на вибір студента). Роль еліт в успішності врегулювання конфлікту.) 1 год.</p>	<p>16 тиждень</p>

	<p>запобігання конфлікту, його попередження; 2) попередження негативних наслідків конфлікту; 3) усунення протиріч, що викликали конфлікт, й укладення угоди між сторонами конфлікту. Форми управління конфліктом: запобігання конфліктом, стримування конфлікту, деескалація конфлікту, трансформація конфлікту, врегулювання. Основні підходи до врегулювання конфліктів: силовий, нормативний, комунікаційний (переговори). Мирне та силове врегулювання. Форми зовнішнього втручання в процесі управління конфліктом: інтервенціоністський та ліберальний Напрями управління політичним/міжнародним конфліктом: 1) зміна кола учасників конфлікту; трансформація об'єктного поля конфлікту; вплив на протікання конфлікту від однієї стадії до іншої (поступовість). Стадії врегулювання конфлікту: 1)припинення насильницьких дій; 2) початок діалогу – обговорення проблеми конфлікту; 3) початок переговорного процесу; 4) виконання досягнутих домовленостей.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Лепський М., Щербань О., Бублеев В. Класифікація переговорів в умовах війни. Грані. 2022. № 25(4). С. 43-49. DOI https://doi.org/10.15421/172249 3. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття. (Історико-філософський аспект); О. Гуржій, С. П. Мосов, В.Д. Макаров та ін. Київ: Знання України, 2006. Розд.4. 4. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посібник. Київ: Либідь, 2009. 5. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. Харків: Право, 2012. 6. Тихомирова Є. Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. Рівне: Перспектива, 2007. 7. Управління конфліктами. Опорний конспект лекцій для студентів спеціальності 073 – менеджмент всіх форм навчання / Укл.: Мекшун Л.М. – Чернігів: ЧНТУ, 2019.- 72 с. 8. Kydd Andrew H. Rationalist Approaches to Conflict Prevention and Resolution. Annual Review of Political Science/ 2010. Vol. 13. P. 101-121 Access mode: https://www.annualreviews.org/doi/full/10.1146/annurev.polisci.032108.135916#_i4 9. Лекція М. Капітоненка Як управляти міжнародними конфліктами// https://www.youtube.com/watch?v=nitkCTOkhCc 		
	<p>Тема 14. Управління політичними конфліктами. 1.Управління політичним/міжнародним конфліктом як механізм його врегулювання. 2. Співвідношення понять «управління конфліктом», «врегулювання конфлікту», «припинення конфлікту», «розв'язання конфлікту». Проблематичність повного розв'язання складних міждержавних чи етнічних конфліктів. 3.Рівні впливу та форми управління конфліктом. 4. Стадії врегулювання конфлікту. 4.Основні підходи до управління/врегулювання конфлікту</p>	<p>Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 1 год</p>		<p>Самостійна робота по темах курсу (Аналіз процесу врегулювання/управління міждержавним/міжнародним конфліктом (на вибір студента).Уроки для України) 1 год.</p>	<p>15-16 тиждень</p>
	<p>Тема 15. Стратегії управління конфліктами. Силкові та несилкові стратегії управління конфліктами. Стратегії попередження і запобігання конфліктам (превентивні стратегії) як запобіжна</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Багінський А. В. Заходи держави в постконфліктному суспільстві. Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". 		

<p>15 6 год.</p>	<p>діяльність, спрямована уникнення ескалації та насилля Превентивна дипломатія – зусилля третіх сторін з попередження ескалації внутрішніх чи зовнішніх конфліктів (запобігання суперечок між сторонами; запобігання переростання їх у відкритий конфлікт, обмеження конфліктів); 2) миротворчість (стратегії з використанням правових механізмів, мирних засобів, досягнутих домовленостей і застосування сили з метою припинити його насильницьку фазу і підштовхування сторін до пошуку взаємовигідної позиції). Етапи миротворчої діяльності (Бутрос Галі «Порядок денний для миру» (1992): утвердження миру, підтримання миру, встановлення миру, постконфліктне будівництво. Заходи постконфліктного будівництва: роззброєння сторін, відновлення порядку, консультативна та економічна підтримка сторін. Стадії врегулювання конфлікту: припинення насильницьких дій; початок переговорного процесу; виконання досягнутих домовленостей. Застосування примусу у ході миротворчих операцій (або операцій з підтримання миру) як інструмент врегулювання конфлікту. Нормативні аспекти регулювання політичних/міжнародних конфліктів. Міжнародний арбітраж. Миротворча діяльність ООН та інших міжнародних організацій: нормативно-правові аспекти та ефективність миротворчих місій ООН. Посередництво та інтервенція як засоби миротворчої діяльності. Інтервенція як примусова форма миротворчості. Основні форми інтервенції: підтримка однієї зі сторін, блокада, обмежені збройні дії, військове вторгнення. Причини неефективності інтервенцій як засобу впливу на конфлікт.</p>		<p>Політологія. Соціологія. Право. 2019. № 1. С. 17-20. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_soc_2019_1_4.</p> <ol style="list-style-type: none"> Єремєєва І. А. Проблеми миротворчості ООН в умовах трансформації міжнародних безпекових інститутів. Політикус. 2016. Вип. 1. Режим доступу: http://politicus.od.ua/1_2016/44.pdf Іжнін І., Поліщук К., Шамборовська О. Криза традиційних форм дипломатії і врегулювання конфліктів у сучасному світі. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2017. Вип. 42. С. 56–74. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посібник. К.: Либідь, 2009. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. –Харків : Право, 2012. Ледерак Дж. П. Розбудова миру: стале примирення в розділених суспільствах. Пер. з англ. Д. Каратєєва та Л. Лозової. К.: Дух і літера, 2019. 256 с. Мельник С. Превентивна дипломатія: міф чи реальність? Зовнішні справи. 2013. №4. С. 22–25. Перевалова Л., Окладна М., Самусєва К.В. Превентивна дипломатія ООН як інструмент попередження конфліктних ситуацій // Право та інноваційне суспільство. 2021. – № 2(17). – Режим доступу: https://apir.org.ua/index.php/lais/article/view/perevalova_okladna_samuseva17/48 Перепелиця Г. Роль НАТО в урегулюванні міжнародних конфліктів у сучасних умовах / Г. Перепелиця, Д. Бритов // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка: Сер.: Міжнародні відносини. 2022. Вип. 1. № 55. С. 16–19. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/426 Семчинський, К. В. Особливості примирення і миробудівництва в умовах заморожених конфліктів на пострадянському просторі. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти, 2018. № 1. С. 73–83. Режим доступу: http://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/133416 Технології сучасних міжнародних відносин: колективна монографія / І.В. Іщенко, О.Ю. Висоцький, В.О.Пермінов та ін.; за заг. ред. професора І.В. Іщенка. Дніпро: ТОВ «Акцент ПП», 2021. 292 с. Тихомирова Є. Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. Рівне: Перспектива, 2007. Угрин Л., У. Демків. Інтервенції в сучасних міжнародних відносинах: теоретичні аспекти дослідження. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Вип. 114: у 2-х частинах. Ч. II. К : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2013. – С. 28–38. Управління конфліктами. Опорний конспект лекцій для студентів спеціальності 073 – менеджмент всіх форм навчання / Укл.: Мекшун Л.М. Чернігів: ЧНТУ, 2019. 72 с Шібель В. Миротворчий процес: методологічні аспекти дослідження. Політичний менеджмент. Вип. 6. 2009. Режим доступу: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/shibel_myrotvorchyi.pdf 	<p>Самостійна робота по темах курсу (Проведення операцій з підтримання миру. Аналіз кейсів) 1 год.</p>	<p>16 тиждень</p>
	<p>Тема 15. Стратегії та технології управління конфліктами. 1.Типи стратегій управління конфліктами.</p>	<p>Семинар, групова робота,</p>		<p>Самостійна робота по темах курсу (Ефективність</p>	

	<p>2.Превентивні стратегії запобігання ескалації та насильства в конфліктах.</p> <p>3. Превентивна дипломатія та її форми.</p> <p>4.Миротворча діяльність і стратегії деескалації конфлікту і припинення насилля.</p> <p>5.Форми та етапи миротворчої діяльності.</p> <p>6. Суб'єкти миротворчої діяльності та її правові основи.</p> <p>7. Примусові форми управління конфліктом. Інтервенції.</p>	<p>дискусія, – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 1 год</p>		<p>миротворчої діяльності у постбіполярному світі.</p> <p>Аналіз кейсів)</p> <p>1 год</p>	
<p>16 5 год</p>	<p>Тема 16. Посередництво та переговори – універсальний принцип подолання конфліктів і відновлення порядку. Посередництво – інституційна форма управління конфліктом з втручанням третіх сторін в конфлікт. Суб'єкти посередництва – великі держави (наступальне посередництва), малі і середні держав (захисне посередництво), міжнародних організацій (недержавний характер посередництва). Неофіційне посередництво. Посередництво форма миротворчої діяльності. Проблема об'єктивності та неупередженості посередників, довіри всіх сторін конфлікту. Функції посередників: трансформація конфлікту за рахунок збільшення учасників; збирання та оцінювання інформації про конфлікт; гарантування компромісів. Розподіл відповідальності посередника разом зі сторонами конфлікту за результати мирного врегулювання. Ролі посередника (за Дж. Сталбергом). Посередництво і переговори. Переговори в умовах конфлікту як процес узгодження інтересів в ході комунікації та спілкування. Основні виміри переговорів: дистрибутивний, інтегративний, емоційний і структурний. Структура переговорного процесу; формулювання початкова вихідна позиція; прагнення сторін, формулювання альтернативі переговорам, пошук компромісу, окреслення меж (зони) можливого компромісу, пошук зони</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год.</p> <p>Самостійна робота – 1 год.</p>	<p>1. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посібник. К.: Либідь, 2009.</p> <p>2. Конфліктологія : навч. посіб.; Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. Харків : Право, 2012.</p> <p>3. Ледерак Дж. П. Розбудова миру: стале примирення в розділених суспільствах. Пер. з англ. Д. Каратєєва та Л. Лозової. К.: Дух і літера, 2019. 256 с.</p> <p>4. Лікарчук, Д. С. Медіація як спосіб врегулювання політичних конфліктів. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2021. № 8. С. 50–61. doi: https://doi.org/10.31866/2616-745x.8.2021.249009</p> <p>5. Патлашинська І.В. До питання ролі політичної медіації у вирішенні воєнних конфліктів: досвід для України. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 42. С. 298–303.</p> <p>6. Технології сучасних міжнародних відносин: колективна монографія / І.В. Іщенко, О.Ю.Висоцький, В.О.Пермінов та ін.; за заг. ред. професора І.В. Іщенка. Дніпро: ТОВ «Акцент ПП», 2021. 292 с.</p>	<p>Самостійна робота по темах курсу (Форми втручання “третьої сторони” в процеси управління конфліктом. Аналіз їхньої ефективності на прикладах реальних конфліктів та криз) 1 год.).</p>	<p>16 тиждень</p>

	<p>перетину позицій, торг, формулювання остаточної (компромісної) позиції. Співвідношення інтересів та позицій сторін в процесі торгу. Міра спільності та розбіжності інтересів сторін. Частковий збіг інтересів – необхідна передумова переговорів. Стадії та функції переговорів.</p>		<p>7. Тихомирова Є. Б., Постолюк С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. Рівне: Перспектива, 2007. 389 с.</p> <p>8. Шипка Р. Моделі міжнародних переговорів / Р. Шипка // Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. 2012. Вип. 30. С. 87-92. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2012_30_12.</p> <p>9. Bercovitch Jacob, Jackson Richard. Negotiation or Mediation?: An Exploration of Factors Affecting the Choice of Conflict Management in International Conflict. Negotiation Journal. 2001. Vol. 17. № 1. P. 59–77. Access mode: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/NegotiationorMediation_BercovitchJackson2001.pdf</p>		
	<p>Тема 16. Посередництво та переговори в умовах конфлікту.</p> <p>1. Посередництво як форма управління конфліктом. Суб'єкти посередництва.</p> <p>2. Ознаки та форми посередництва. Вимоги до посередників.</p> <p>3. Структура переговорного процесу. Принципи переговорів</p> <p>4. Узгодження інтересів сторін конфлікту в ході переговорів.</p> <p>5. Стадії та функції переговорів.</p> <p>6. Функції та критерії ефективності посередництва в умовах політичного конфлікту</p>	<p>Семинар, дискусія – 2 год.</p>			
Разом					90